

Zuivelcoöperatie en giro.

Enigen tijd geleden is door de heer J. B. Westerdijk te Uithuizermeeden in het Algemeen Nederl. Landbouwblad een artikel geschreven over „Landbouwcoöperatie en giro" naar aanleiding van een bespreking in het hoofdbestuur van de Groninger Maatschappij van Landbouw over de omslachtige wijze, waarop veelal de coöperatieve fabrieken tot verwerking van landbouwproducten de uitbetalingen aan de leden hebben geregeld.

Alvorens de vereenvoudiging na te gaan, welke door girering zou kunnen worden verkregen, somt de heer Westerdijk enige voorbeelden op van de wijze waarop de uitbetaling, o.a. die der melkgelden door de coöperatieve zuivelfabrieken, thans geschiedt.

De schrijver zegt hierover het volgende:

„Het zal niet overal gelijk zijn. Te Leeuwarden heeft men de Coöp. Zuivelbank, waarbij, ben ik goed ingelicht, de meeste Friesche coöperatieve zuivelfabrieken zijn aangesloten en haar uit te keren melkgelden betaalbaar stellen. Deze Zuivelbank is, evenals de boerenleenbanken, aangesloten bij de Coöp. Centr. Raiffeisen-Bank te Utrecht. Overschrijving (giro) is dus zeer gemakkelijk tussen al deze kinderen (plaatselijke banken) en de moeder (Centrale te Utrecht). Maar dergelijke Zuivelbanken zijn er maar enkele (Friesland en N.-Holland, naar ik meen). In de overige provinciën zijn de zuivelfabrieken niet in een provinciale bank gecentraliseerd.

In de provincie Groningen - en zo zal 't elders ook wel meestal zijn - stellen de coöp. fabrieken (zuivel, aardappelmeel, strokarton, beetwortelsuiker) de uitkeringen aan de leden in de regel beschikbaar per cheque of ander betalingsstuk, dat daarmee overeenstemt. Deze cheque (met tien cents plakzegel) wordt per brief met specificatie toegezonden aan het betrokken lid. (Postzegel 10 cent).

Het lid kan nu de cheque op verschillende wijzen incasseren. De meeste gaan er mee naar de betrokken bankinstelling en ontvangen betaling in contanten. Dat is de meest omslachtige, ouderwetse manier van doen, waaraan een reis naar de bank vast zit, die vele ouderen nog wel mogen, maar die sommige jongeren - meer voor arbeidsbesparing voelend - toch liever niet onnodig verrichten. Zij hebben een rekening bij een boerenleenbank, de grotere boeren bovendien menigmaal een bij een commerciële bankinstelling in de stad. In beide gevallen trachten zij de opbrengst der cheque te zien gecrediteerd op hun rekening bij de boerenleenbank of commerciële bank.

In het laatste geval wordt de cheque per brief (10 cts. postzegel) gezonden aan de bank met verzoek om incassering in creditering. De bank verricht deze en zendt bericht daarvan (10 cts. plakzegel en 10 cts. postzegel) aan de betrokken landbouwer. Op deze laatste wijze zijn nodig drie brieven (30 cts. postzegels) en twee plakzegels (20 cts.) Welk een soesa en zegels!"

Toen wij dit gelezen hadden en ook verder hadden kennis genomen van de wijze waarop de heer Westerdijk een vereenvoudiging, ook voor de coöperatieve zuivelfabrieken bij de uitbetaling der melkgelden, meent te kunnen tot stand brengen, hebben wij ons

zelf afgevraagd, of *wij* nu zo slecht op de hoogte waren van de wijze van uitbetaling door de coöperatieve zuivelfabrieken, of wel dat de heer W. hieromtrent de plank mis sloeg, want wij wisten niet beter of de uitbetaling der melkgelden door de coöperatieve zuivelfabrieken geschiedt in het algemeen in contanten, hetzij door directe uitbetaling aan het lid zelf, dat daartoe éénmaal per week, 14 dagen of maand naar het kantoor der fabriek of andere centraal gelegen uitbetalingplaats komt, hetzij door middel van het bekende geldzakje, waarin zich, benevens het melkbriefje, het geld bevindt, dat door de melkrijders bij het lid aan huis wordt bezorgd.

Waar het echter ook reeds geruime tijd geleden was, dat wij met de praktijk der melkgelduitbetaling te maken hadden en tegenwoordig zo snel iets kan veranderen, hebben wij ons, alvorens over deze kwestie te schrijven, eerst eens op de hoogte gesteld hoe deze uitbetaling thans aan de meeste fabrieken plaats vindt en tevens het oordeel van deskundigen gevraagd over het idee-Westerdijk voor de uitbetaling van melkgelden.

Het blijkt nu, dat de heer W. zich ten aanzien van de zuivelfabrieken inderdaad een geheel verkeerde voorstelling van zaken heeft gevormd. Uitbetaling per bankcheque geschiedt, voor zover ons thans bekend, slechts aan twee fabrieken, waarvan de ene die te Bedum is en waarschijnlijk heeft de heer W. dan ook bij zijn beschouwing over dit onderwerp de toestand te Bedum vereenzelvigd met die van de gehele Nederlandse coöperatieve zuivelbereiding.

De soesa en zegelkosten, waarop de heer W. in hoofdzaak zijn betoog voor vereenvoudiging baseert, vervallen hiermede dus, daar 99.5% der coöperatieve zuivelfabrieken het op de weinig kostbare wijze van directe uitbetaling in contanten doet en welke ook nog wel enige voordelen biedt boven betaling per bank.

Het afhalen van het geld door de boeren aan de fabriek heeft voordelen boven het uitbetalen per postcheque, omdat de boer hierdoor toch altijd nog wat beter het directe contact met de fabriek en zijn medeleden voelt, maar ook omdat uitbetaling per postcheque aan iemand die geen postrekening heeft - en de heer W. zal het wel met ons eens zijn, dat het hebben een postrekening voor alle boeren vrijwel tot de onmogelijkheden behoort - beslist onpraktisch is en men de uitbetaling daardoor voor de boeren beslist nodeloos ingewikkeld zou maken.

Het bezorgen der geldzakjes door de melkrijders geschiedt feitelijk kosteloos, daar dit bij de voorwaarden van aanbesteding der melkritten is inbegrepen en men bij het gunnen dezer melkritten er rekening mee houdt of men met flinke degelijke personen te maken heeft, die bovendien een flinke **waarborgsom**¹ moeten storten voor het nakomen van hun verplichtingen. De ervaring heeft geleerd, dat er aan deze wijze van betaling zo goed als geen risico verbonden is.

Een andere kwestie, welke te dezer zake van belang is, betreft het ontvangen van contant geld door de leden der fabrieken. Vooral bij de kleinere boeren - en hun aantal is voor de meeste fabrieken overwegend - is het melkgeld het huishoudgeld en worden daarvan aankopen voor het bedrijf gedaan. Al deze aankopen geschieden totnogtoe vrijwel algemeen tegen contant geld en het is juist daarom voor de meeste boeren zo bijzonder gemakkelijk dat zij op gezette tijden hun melkgeld binnen krijgen.

¹) ? JH.

Hebben zij het niet nodig, welnu dan brengen *zij* het naar de boerenleenbank, waar zij het elk oogenblik weer op zeer eenvoudige wijze kunnen weghalen. De heer W. heeft zich naar onze opvatting alleen laten leiden door de gang van zaken bij de grote Groninger boeren, die blijkbaar alle een rekening bij een commerciële bankinstelling hebben en hun zaken daardoor ook wat meer op de basis van het stedelijke geldverkeer hebben ingericht.

Bij de kleinere boeren, vooral in de zandstreken, gaat dat alles veel eenvoudiger en deze hebben het melkgeld ook meer direct in het bedrijf nodig, zodat zij er gemakkelijk en vlug over moeten kunnen beschikken.

Dit laatste is noch het geval, wanneer zij hun geld op een stedelijke bankinstelling hebben, noch wanneer *zij* met een postrekening werken. Maar bovendien, hierbij komt nu juist te veel „soesah" voor de gemiddelden boer, want een postrekening is heel gemakkelijk voor iemand die ermee weet om te gaan en die niet tegen enige administratieve drukte opziet, maar dit laatste is nu juist iets, waar de meeste boeren - en vooral de kleine - niets van moeten hebben.

Bovendien zal men van een postrekening voldoende profiteren, dan moet men zijn eigen betalingen ook per giro kunnen doen en daarvoor heeft de boer weinig gelegenheid, omdat de mensen, waarmee hij zaken doet, in het algemeen ook geen postrekening hebben. En een postrekening te hebben, waarvan men van tijd tot tijd zelf het geld moet halen, lijkt ons - vooral voor buitenwonende - bepaald onpraktisch, omdat aan de betalingen per cheque nogal enige drukte verbonden is en alles over het centrale girokantoor in De Haag behandeld moet worden, waardoor een order tot uitbetaling steeds enige dagen onderweg is en tenslotte omdat het geld bij de Postchèque- en Girodienst geen rente opbrengt, zodat men er steeds op uit moet zijn, het saldo zo laag mogelijk te houden.

Alles bij elkaar lijkt het ons toe, dat de heer W. met zijn advies niet erg gelukkig is geweest en wij zouden de fabrieken dan ook voorlopig nog niet gaarne aanraden de betaling van de melkgelden per postcheque te gaan doen, daar de tegenwoordige wijze van werken voor de boeren beslist veel gemakkelijker en zeker minder kostbaar is.

G.